

Q. 60, a. 1 (s. 76-77)*Na druhé straně*

Augustin říká v 10. knize *O Boží obci*:²³⁵ „Viditelná oběť je svátostí, tj. posvátným znamením, neviditelné oběti.“

Odpověď

Všechny jednotlivosti, které se vztahují k nějaké jedné realitě, lze podle této reality pojmenovat, i když se k ní vztahují různě. Například podle zdraví, které je v živočichu, je pojmenován zdravým nejen živočich, který je nositelem zdraví, nýbrž se zdravým nazývá také lék, pokud zdraví působí, životospráva, pokud zdraví udržuje, a moč, nakolik je jeho známkou.

Tak tedy lze něco nazvat svátostí buď proto, že má v sobě skrytou svatost, a podle toho svátost je totéž co posvátné tajemství; nebo proto, že má k této svatosti nějaký vztah, buď jako příčina, nebo jako znamení, anebo nějakým jiným způsobem. Nyní však mluvíme o svátostech zvláště v tom smyslu, že je jim vlastní „být znamením“. A z tohoto úhlu pohledu svátost náleží k rodu znamení.

Q. 60, a. 2 (s. 79)*Odpověď*

Znamení se dávají lidem, protože člověk má schopnost postupovat od známého k neznámému. A proto se ve vlastním smyslu nazývá svátostí to, co je znamením nějaké posvátné věci týkající se lidí. Takže podle toho, jak nyní o svátostech mluvíme, se ve vlastním smyslu nazývá svátostí to, co je znamením posvátné věci, pokud tato posvěcuje člověka.

K námitkám

1. Smyslová stvoření odkazují na něco posvátného, totiž na Boží moudrost a dobrotu jako na samy o sobě svaté, ne však jako na to, čím jsme posvěcováni. A proto se smyslová stvoření nemohou nazývat svátostmi v tom smyslu, v jakém nyní o svátostech mluvíme.

2. Některé věci patřící ke Starému zákonu znamenaly svatost Krista, nakolik je svatý o sobě. Některé jiné věci pak znamenaly jeho svatost, nakolik jsme jí my posvěcováni: jako obětování velikonočního beránka znamenalo obětování Krista, jímž jsme posvěceni. A takové věci se nazývají svátostmi Starého zákona ve vlastním smyslu.

3. Pojmenování se odvozuje od cíle věci a jejího obsahu. Cílem však není vytváření dispozice, ale dosažení dokonalosti. A proto se nenazývá svátostí to, co je znamením vytváření dispozice ke svátosti – a o tom platí námitka –, ale jen to, co je znamením dokonalosti lidské svátosti.

Q. 60, a. 6 (s. 86)

Odpověď

Jak bylo řečeno,²⁶⁶ svátosti se užívají k posvěcení lidí, jakožto nějaká znamení. Lze o nich uvažovat ze tří úhlů pohledu a každý z nich ukazuje, že je vhodné, aby ke smyslovým věcem byla připojena slova. Nejprve totiž o nich lze uvažovat ze strany posvěcující příčiny, kterou je vtělené Slovo: jemu se svátost jaksi připodobňuje tím, že se ke smyslové věci připojuje slovo, stejně jako v tajemství vtělení bylo Slovo Boží spojeno se smyslovým tělem.

Za druhé lze o svátostech uvažovat ze strany člověka, který je posvěcován a který se skládá z duše a těla. Svátostný lék je způsoben člověku, který ho přijímá skrze viditelnou věc dotykem a skrze slovo vírou v duši. Proto Augustin v *Traktátu na Janovo evangelium*²⁶⁷ k Jan 15, 3: „Vy jste již čisti pro slovo...“ říká: „Odkud tak veliká síla vody, že se dotkne těla a obmyje duši než působením slova, nikoliv jeho vyřčením, ale vírou v ně?“

Za třetí o nich lze uvažovat ze strany obsahu samotného svátostného znamení. Augustin totiž v 2. knize spisu *O křesťanské nauce*²⁶⁸ říká, že „slovům se mezi lidmi dostalo předního místa pro schopnost označovat,“ protože lze utvářet rozmanitá slova k označení rozmanitých pojmů mysli. A proto slovy můžeme zřetelněji vyjádřit, co jsme pojali mysli. A proto k dokonalosti obsahu svátostného znamení bylo třeba určit význam smyslových věcí nějakými slovy. Neboť voda může být znamením obmytí pro svou vlhkost či osvěžení pro svou chladnost. Když se však řekne „já tě křtím,“²⁶⁹ dá se tím najevo, že při křtu užíváme vodu k označení duchovního očištění.